

historikové plamenný protest proti tomuto nedocení vzdělanosti, který Blahoslav napsal r. 1567, uváděje s důrazem, že přece právě B. Lukáš dal do služby Jednoty své nemalé vzdělání získané knižním studiem, a vzpíraje se těm, kdo s pravou vírou sdružují myšlenkovou pohodlnost a kulturní zaostalost.

Kontroverze obou seniorů probleskuje již za přerovským usnesením z r. 1566, k němuž se brzy vrátíme [228]. B. Lukáš prý říkal, praví tu patrně Augusta, že v Jednotě vše našel a odtud bral, cokoli psal ve svých spisech. Ale on přece do svých spisů vkládal celé paragrafy a stránky ze starých doktorů, směl namítnout Blahoslav. A nezní dosti přesvědčivě, co tvrdil asi opět Augusta: že to jistě byly dekrety a úsudky, přijaté od otců již před Lukášem [D 224]. Napětí trvalo až do konce života obou seniorů a jeví se v častých výrocích Blahoslavových o jeho starším druhu v úradě při vši uznalosti a úctě, se kterou o něm mluví. Napětí zvyšoval i rozdíl v církevní politice, když Augusta pokračoval ve snaze po spojení Bratří s novoutrakvisty, kdežto Blahoslav hájil vlastní cestu Jednoty. A přece bylo humanistické a vyšší bohoslovecké školení Jednotě stále potřebnější, když se dostávala doma i v Prusích a v Polsku do stále živějších styků se zahraničními evangelickými církvemi a byla nucena dbát, aby nezaostávala, aby rozuměla odborné teologii své doby, aby ve spleti názorů dovedla zhodnotit i tlumočit své stanovisko a své zvláštní obdarování, aby dovedla posloužit svému okolí.

Svěží latina, v té době běžný obcovací jazyk mezi vzdělanci, byla Blahoslavovi nezbytná při mnohých jeho akcích *diplomatických*. Po smrti Arnošta Krajíře ještě třikrát [1555–1557] podnikl cestu do Vídně, aby pomocí Šebestiána Pfausera získal další informace o situaci při dvoře a aby se pokusil zjednat Bratřím přízeň krále Maxmiliána. Jeho poselství vyzněla i nadále bez úspěchu. R. 1556 byl vyslán do Magdeburku k vlivnému theologu a historiku *Matěji Flaciovu-Vlašicovi* [1520–1575], aby tohoto učeného, ale i svěhlavého muže poučil o domácím původu Jednoty, o níž Flacius s určitostí odborníka tvrdil, že není než odnoží valdenských. Teprve luterská reformace přivedla prý Bratry k čistému učení. S vývody proslulého historika nemohli Starší

souhlasit. Nejenže nebyly pravdivé. Hrozily podlomit průkaznost opakovaného a pravdivého tvrzení Bratří, že jsou pravými následovníky Husovými. Jako takoví, k podobojím cele náležející, činili si přece nárok na zákonné uznání v Čechách, o něž by se nemohli ucházet jako stoupenci, ne-li potomci valdenských cizinců. B. Černý napsal Flaciovu list o původu Jednoty v tom smyslu, Blahoslav pak sepsal k informaci magdeburského dějepisce onu již zmíněnou stručnou latinskou historii Jednoty [*Summa quaedam brevissima*]; dovedl ji až do přítomnosti. S obojím se vypravil na cestu. Rozhovor s Flaciem se týkal i učení a řádů Bratří, o nichž byl tento statečný, o čisté učení s nasazením života dbalý, nad jinými však kvapný soud vynášející bohoslovec právě zaujatě informován od toruňského luterského kazatele Antonína Bodensteina. Vytýkal Bratřím, že se v Prusích přiklonili k bludům Osiandrovým, že jejich učení je i jinak nesprávné a nejasné, že si usnadňují práci omezením péče na kruh vybraných údů, čímž nutně zanášejí rozkol do církve — ta přece má v sobě zahrnovat celá města a celé národy. Přilíš sebevědomě zval Bratry, aby se neoddělovali a prostě vstoupili do církve luterské, kdežto Blahoslav měl dobré důvody k napomenutí, aby Flacius sám netříštil církev prudkým sporem se svými spolubratry v Lipsku a ve Vitemberku. Výrazné luterství [gnésioluterský směr], jehož byl Flacius bojovným představitelem, odráželo svou nesmiřitelností a svým prudkým odporem k filipismu, neku-li ke kalvinismu Bratry, vytrvale nedůvěřivé k přemíře theologických spekulací, které hrozily postavit bohoslovecký názor nad prostou pravdu Písem.

Výzvam k úplnému sjednocení se však Blahoslav vzpíral, i když vycházely z přátelských úst druhého křídla tehdejšího luterství, jež tvořil kolem svého mistra Filipa Melancthona [z. 1560] kruh jeho žáků; jejich střediskem zůstával do r. 1574 Vitemberk. Tyto *filipisty* pokládal za pravé luterány a jejich učení, ve výrazných člancích luterské dogmatiky umírněné, za zcela blízké bratrskému. Melancthon žádal při víře poslušnost Božích přikázání jako Bratří. Blížil se jim v učení o večeři Páně, kde netrval na výrazně luterské ubikvitě; tímto dogmatem